

Mol

Talpa europaea

De mol is met geen enkel inheems zoogdier te verwarren, met name vanwege zijn bijzonder gevormde, zijwaarts staande grote voorpoten. De fluweelzachte pels is leikleurig tot zwart, maar kleurafwijkingen zijn niet zeldzaam (HUS-SON & VAN HEURN 1959, MARTINET 1769). Mannetjes zijn, inclusief staart, tot 20 cm lang, vrouwtjes tot 18 cm. Volwassen mannelijke mollen zijn doorgaans duidelijk zwaarder (tot 140 g) dan volwassen, niet zwangere vrouwtjes: deze wegen zelden meer dan 100 g.

Mollen leven vrijwel permanent ondergronds in een zelfgegraven netwerk van gangen. Elke mol heeft een eigen gangenstelsel dat tegen soortgenoten wordt verdedigd. Alleen in het vroege voorjaar, als de dieren seksueel actief zijn, bestaat er kort contact tussen beide geslachten. De omvang van dit territorium is sterk afhankelijk van het voedselaanbod. Enkele weken na de geboorte worden de jongen door de moeder uit haar territorium verdreven. Op hun zoektocht naar een eigen woonplek graven de jonge mollen lange ritten vlak aan het oppervlak.

Leefomgeving

In droge heideterreinen en monotone naaldbossen kan de mol ontbreken vanwege een te gering voedselaanbod. Ook in erg natte gebieden is de dichtheid vaak laag, omdat het aanleggen van een droog ondergronds gangenstelsel wordt bemoeilijkt. Overigens kunnen mollen goed zwemmen. In landbouwgebieden met bijvoorbeeld uitgestrekte maïs- of bietenvelden komt de mol vrijwel uitsluitend langs de akkerranden voor.

Voedsel

De samenstelling van het voedsel is sterk afhankelijk van biotoop en tijd van het jaar. Het favoriete voedsel bestaat uit regenwormen, aangevuld met insectenlarven, spinnen en slakken. Tegen de winter kunnen voedselvoorraden van wormen en engerlingen worden aangelegd. De kopsegmenten van deze prooien worden door de mol kapotgebeten, waardoor hij de prooien immobiliseert, maar deze wel in leven en dus vers blijven (NIETHAMMER 1990).

Areaal

De mol is een West-Palearctische soort. Het verspreidingsgebied strekt zich uit van de Atlantische kust tot aan de

rivier de Ob in Siberië, zuidwaarts tot aan de Middellandse Zee en noordwaarts tot in het zuiden van Zweden en Finland. In Noorwegen ontbreekt de mol, evenals in IJsland, Ierland en op de Orkney- en Shetlandeilanden (MITCHELL-JONES ET AL. 1999).

Voorkomen in Nederland

Prehistorie

De oudste archeologische vondsten van na de laatste ijstijd stammen uit het Laat-Mesolithicum (ca. 5400 v.Chr.) (VAN WIJNGAARDEN-BAKKER ET AL. 2001). Omdat uit alle archeologische perioden sinds die tijd mollenresten zijn gevonden (LAUWERIER ET AL. 2005, PRUMMEL 1983), lijkt de soort nadien steeds aanwezig te zijn geweest.

Historische gegevens tot 1946

Uit vrijwel alle oude publicaties met verspreidingsgegevens blijkt dat ook in vroeger jaren de mol een wijd verspreide en algemeen bekende soort was, die in het hele land voorkwam (bv. EYKMAN 1937, SCHLEGEL 1862). Deze auteurs geven vrij nauwkeurig aan waar de mol *niet* aanwezig was: de Waddeneilanden, Wieringen en enkele Zeeuwse eilanden.

Periode 1946-1969

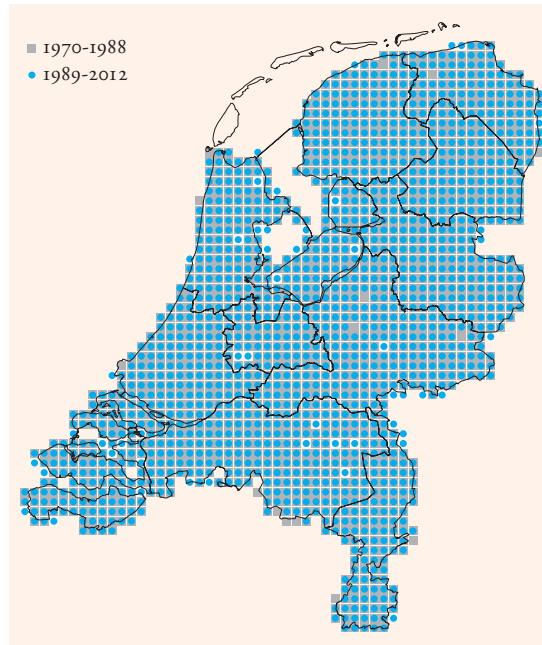
Het verspreidingsbeeld van de mol vertoont in deze periode nog veel hiaten als gevolg van het ontbreken van voldoende gegevens (VAN WIJNGAARDEN ET AL. 1971). Gedetailleerde gegevens zijn er wel over de kolonisatie van de Noordoostpolder en het oostelijke deel van Oostelijk Flevoland (HAECK 1969B).

Periode 1970-1988

De witte plekken in het kaartbeeld van de mol zijn bij het verschijnen van de *Atlas van de Nederlandse zoogdieren* (BROEKHUIZEN ET AL. 1992A) vrijwel geheel ingevuld. De mol komt in het hele land voor, met uitzondering van de Waddeneilanden. De weinige keren dat op Texel, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog mollen zijn aangetroffen, zijn deze waarschijnlijk aangevoerd met materiaal voor dijk aanleg of anderszins door mensen geïmporteerd (VAN LAAR 1970, 1981). Aanvoer van dode mollen door meeuwen of

▼
Mol.
Foto: Wesley Overman.
Mole.

andere gevleugelde predatoren behoort ook tot de mogelijkheden. Op eigen kracht worden mollen, hoewel het uitstekende zwimmers zijn, niet in staat geacht vanaf het vasteland de eilanden zwemmend te bereiken.

Periode 1989-2012

In het kaartbeeld is ten opzichte van voorgaande periode niets veranderd. Het vermeende voorkomen van de mol op

▼
Molshopen.
Foto: Jan Buys.
Molehills.

Ameland op basis van bewoningssporen in de jaren 2007-2011 (Johan Krol in litt.) is nooit door een vondst, vangst of foto bevestigd. De melding van het voorkomen van een of meer mollen op het terrein van Texel Airport in 2010 bleek een eenaprilgrap te zijn (Nieuwsbrief Texel International Airport mei 2010), zoals dat eerder ook op Terschelling het geval zou zijn geweest. Het mag opvallend worden genoemd dat er nog altijd geen mollen bekend zijn van de Afsluitdijk, te meer daar andere dijken in ons land wel door mollen veroverd zijn.

Veranderingen en oorzaken

Er zijn geen veranderingen in de verspreiding: ondanks lokale bestrijdingsactiviteiten weet de mol zich kennelijk in alle atlasblokken te handhaven. Het is, gezien de intensieve import van grond en andere materialen naar de Waddeneilanden, een wonder dat mollen zich daar nog altijd niet hebben gevestigd.

Bedreigingen en bescherming

De mol is in ons land niet bedreigd en er zijn geen beschermende maatregelen van toepassing. Mollen staan bij tuinliefhebbers, landbouwers enzovoort vanwege hun graafactiviteiten in een slecht blaadje en worden daarom intensief bestreden. Volgens de Flora- en faunawet geldt voor de mol de lichtste vorm van bescherming en mag hij, waar er sprake is van schade of overlast, met alle wettelijk toegestane middelen worden bestreden. Het lukt zelden een uitgestrekt gebied vrij van mollen te houden, maar in geïsoleerd liggende terreinen, waar geen uitwisseling met dieren uit de omgeving kan plaatsvinden, zoals parken in stadskernen, is de mol mede door toedoen van de mens vaak verdwenen.

Bauke Hoekstra

SUMMARY

Mole Talpa europaea

The mole occurs throughout the Netherlands, with the exception of the Wadden Sea islands and, as yet, the Afsluitdijk, a dike connecting Noord-Holland and Friesland. Moles live underground, in tunnel systems that are dugged into the soil. They thrive in a wide range of terrains, but are rarely found in extremely wet or dry areas or in large-scale, monotonous areas where food is scarce. Large-scale pest control operations are in place, but tend to affect only isolated populations.